

TÜRK KÜLTÜRÜNDEKİ KADIN VE DOĞA KONUSUNA FİGÜRATİF SERAMİKLERDE DÜŞSEL YAKLAŞIMLAR

Ferda Meltem ULUDAĞ

Hacı Bayram Veli Üniversitesi, ferdameltemuludag@gmail.com, ORCID ID 0000-0002-8812-4563

DOI: 10.5281/zenodo.7566361

ÖZET

Türk kültürünün tarihsel gelişimi incelendiğinde, sanat tarihi verilerinin toplumun sosyal hayattaki duygu ve düşüncelerinin, inanışlarının önemli bir göstergesi olduğu görülür. Bu çerçevede kadın ve doğa konusunun nasıl ele alındığını anlamak için Türk sanatı ile bu sanatın görsel ve yazınsal verileri konunun aydınlanmasında oldukça önemlidir. Kültür tarihimizdeki sürece bağlı olarak Orta Asya'dan günümüze kadın ve doğa içerikli figüratif eserler incelendiğinde, din arkeolojisi başta olmak üzere görsel ve yazınsal sanatlarda dönemin ruhunun sanatçıların düş gücüne bağlı olarak ele alındığı görülür.

Çağlar boyu kadın doğasının doğurganlık, besleyicilik, üreme gibi tabiata benzerliği kadın kimliğinin doğa ile anılmasının, sevilen bir figür olarak hayatın ve sanatın her alanında kullanılmasının nedenlerindedir. Kaynağını doğadan alan seramik, malzemesinin sunduğu olanaklar ile sadece kap kacak üretiminin öznesi olmaktan çıkmış zamanla sanatsal olarak figüratif bakış açısını da zenginleştirmiştir. Bu açıdan değerlendirildiğinde bulunduğu dönemdeki sosyal değişim ve gelişmeleri üzerinde barındıran figürler, dönemsellikleri ve teknikleri itibariyle bir bakıma seramik sanatının tarihi vesikaları niteliğindedir. Özellikle Cumhuriyet döneminde yurtdışına açılan sanatçıların etkilendikleri akımları yurda dönüştürerek eserlerine yansıtılmalarının getirdiği bakış açısı zamanla geleneksel yorumları yıkarak figüratif yapıtların çeşitlenmesine olanak sağlamıştır. Böylelikle daha çağdaş ve özgün yapıtlar ortaya çıkmıştır.

Dolayısıyla Türk kültürünün her döneminde sevilen bir öge olarak kadın ögesine doğa içerisinde yer verilmiştir. Figüratif yapıtların çeşitlenmesine olanak sağlayan kadın ve doğa konusunun bundan sonraki araştırmacılar için farklı teknik ve olanaklarla ele alınarak kaynak

oluşturmasının hedeflendiği bu çalışma ile yerli ve yabancı sanatçıların figüratif seramiklerine esin kaynağı olan kadın ve doğa konusunun bu sanatçıların düşsel anlatımlarla kendilerini ifade etmelerinin önemli bir aracı olduğu görülür.

Anahtar Kelimeler: Türk kültürü, kadın ve doğa, figüratif seramik, Türk sanatı

IMAGINARY APPROACHES TO WOMEN AND NATURE IN TURKISH CULTURE IN FIGURATIVE CERAMICS

ABSTRACT

When the historical development of Turkish culture is examined, it is seen that art history data is an important indicator of the society's feelings, thoughts and beliefs in social life. In this context, in order to understand how the subject of women and nature is handled, Turkish art and the visual and literary data of this art are very important in enlightening the subject. When figurative works with women and nature from Central Asia to the present are examined depending on the process in our cultural history, it is seen that the spirit of the period is handled depending on the imagination of the artists in visual and literary arts, especially in religious archeology.

The similarity of women's nature to nature, such as fertility, nourishment and reproduction, is one of the reasons why women's identity is associated with nature and used as a favored figure in all areas of life and art. Ceramic, which takes its source from nature, has not only been the subject of pottery production with the possibilities offered by its material, but has also enriched its artistic figurative perspective over time. When evaluated from this point of view, the figures that embody the social changes and developments in their period, are, in a way, historical documents

of ceramic art in terms of their time and techniques. Especially in the Republican period, the perspective brought by the artists who went abroad to reflect the movements they were affected by on their return home, over time destroyed the traditional interpretations and allowed the diversification of figurative works. Thus, more contemporary and original works emerged.

Therefore, the woman element, as a popular element in every period of Turkish culture, has been included in nature. The aim of this study, to create a resource for future researchers by handling the subject of woman and nature which allows the diversification of figurative works. The subject of women and nature is also the source of inspiration for the figurative ceramics of local and foreign artists, since it is an important tool for these artists to express themselves through imaginary expressions.

Keywords: Turkish culture, woman and nature, figurative ceramics, Turkish art

1. GİRİŞ

Genel olarak Türk sanatı ve bu sanatın ortaya çıkmasındaki en önemli etkenler biri olan Türk kültürü incelendiğinde çıkış noktasında din ve inanışların son derece etkin olduğu görülmektedir [1]. Doğuran ve doyuran tüm yönleri ile bereketin, çoğalmanın simgesi haline gelen kadın, sahip olduğu güç ve özellikler sayesinde her zaman kutsal olarak görülmüş ve bu yönü ile doğa ile özdeş hale gelmiştir [2]. Türk kültürünün her aşamasında son derece zengin anlatımlarla karşımıza çıkan kadın doğa ilişkisine dair örneklerle geleneksel sanatlarda, mimaride, sosyal yaşamda ve din arkeolojisi gibi pek çok alanda rastlamaktayız. Özünü doğadan alan seramik sanatı malzemesi olan kil 'in sağladığı kullanım kolaylığı sayesinde figüratif seramik sanatının gelişiminde de her zaman önemini korumuştur [3]. Dolayısıyla Türk sanat tarihinin son derece önemli şaheserlerinde karşımıza çıkan kadın ve doğa birlikteliği tarihsel süreç içerisinde pek çok yerli ve yabancı sanatçının da ilgisini çekmiş ve bu sanatçıların eserlerinde önemli bir çıkış noktası olmuştur. Türk kültüründe son derece zengin anlatımlarla yer alan kadın ve doğa birlikteliğinin araştırılması gerek Türk Sanat tarihindeki kadim yapıtların tarihsel gelişiminin anlaşılması gerekse konuya dair çağdaş ve yeni

bir yorumla eserlerin üretilerek bu eserlerin figüratif seramik sanatına kazandırılması bakımından oldukça önemlidir. Bununla birlikte ilgili çalışmanın araştırmacının gerek sunduğu özgün çalışmalar aracılığı ile gerekse araştırmacının yöntemi ve bulguları açısından diğer araştırmacılar için kaynak niteliği taşıması hedeflenmektedir.

1.1. Türk Sanatında Bir Figür Olarak Kadın ve Doğa

Türk Kültürünün başlangıç noktasını oluşturan Orta Asya ve coğrafyası figüratif bağlamda kadın doğa konusundaki çalışmaların sanatsal bağlamda karşımıza ilk kez çıktığı önemli bir merkezdir. Bu merkezde farklı Türk topluluklarının ve doğa inançlarının Türk sanatının gelişimini ve değişimini belirlemede etkin bir rol oynadığı görülmektedir. Bu kapsamda Türk kültür ve sanatında figüratif açıdan da değerlendirebileceğimiz karşımıza çıkan ilk örneklerden en önemlisini oluşturan Pazırık kurganında ortaya çıkan Pazırık halısında yer verilen figürlerin önemli verilerinden biri olduğu kabul görmektedir. Resim 1'de yer alan keçe malzeme ile duvara asılmak adına yapılan bu halının merkezinde at binicisi ile birlikte tahtta elinde bitki veya ağaç dalı taşıdığı düşünülen bir tanrıça figürü yer almaktadır. Hatta bu belge bir nevi Türk Kültüründeki hayat ağacı inancının da kadın ve doğa konusu ile özdeşleştirilmesini destekler niteliktedir. Resim 2'de ise Sibiry'a da ele geçirilen altın kemer tokasında yine kadın ve doğa konusuna bu kez bir ağaç dibinde kadın ve sevgilisi olan süvariye yer verilmiştir [4].

Uygur Sanatına ait önemli bulgulardan olan ve Hoço'da rastlanan dini kökenli minyatür de resmin içeriği Budizm'in izlerini taşımaktadır (Resim3). Kadın figürünün elinde taşıdığı nar figürü ile nar bitkisinin sembolize ettiği üreme, yeniden varoluş türü sembollerin kadın doğası ile özdeşleştirilmiş olmasından dolayı resmin kadın ve doğa konusuna figüratif anlamda önemli bir örnek teşkil ettiği görülür [5].

Figure 1. V. Pazırık kurgandan çıkartılan büyük keçe örtüde Pazırık halısında elinde bir ağaç dalı tutan tanrıça ve at üstünde savaşçı adam 4,5 x 6 m [4].

Figure 3. Pazırık kurganında Altın kemer üzerindeki bir kadın ve süvari figürü

Figure 2. Pazırık kurganında Altın kemer üzerindeki bir kadın ve süvari figürü

Figure 4. Altın Elbiseli Kadın

Türk kültüründe dini arkeolojik bulguların başında gelen İskit dönemine ait Esik kurganından çıkarılan Altın Elbiseli Adam(Kadın) kadının doğa ile iç içe olduğu önemli tarihi belgelerden biridir (Resim 4). Başında taşıdığı “börk” adı verilen başlık ve bu başlık üzerinde yer alan hayat ağacı motifinin varoluş, doğum, türeme türünden sembolleri içinde barındırmasından dolayı kadın olduğu ihtimali ağırlık kazanmıştır. Ayrıca kıyafette altın levhalarla birlikte çeşitli hayvan figürlerinin yer aldığı görülür.

Hindistan’da bulunan ve Babür İmparatoru Cihangir Han’ın eşi Nur Cihan ve babasına ait Taç Mahal’ e ait mozolede yer alan doğa içerikli motifler hem Türk kültür ve sanatının zarafetini göstermesi bakımından hem de kadının yaşamdan ölüme doğa ile iç içe anılmasını göstermesi bakımından önemlidir (Resim 5).

Anadolu Selçukluları döneminde Konya Karatay Müzesinde Resim 6’da yer alan “Siren” figürü ile resim 7’de yer verilen “Sfenks” figürlü yıldız çinilerde de görüleceği üzere kadına bir güç unsuru olarak mitolojik rolleri ile insan hayvan ilişkisi kapsamında etrafında stilize bitki desenleri ile yer verilmiştir (Resim 6, Resim 7).

Figure 5. Hindistan'da Babür İmparatoru Cihangir Han'ın eşi Nur Cihan ve babası Mirza Ghiyas Bey için yapılan mozolenden bir motif

Figure 6. Hindistan'da Babür İmparatoru Cihangir Han'ın eşi Nur Cihan ve babası Mirza Ghiyas Bey için yapılan mozolenden bir motif

Figure 7. “Sfenks” figürlü yıldız çini, lüster tekniğinde Kubad abad, Büyük Saray. Konya Karatay Müzesi [6]

Benzer biçimde Resim 8’de yer alan Konya 2. Kılıçaslan Köşkünde karşımıza çıkan ut çalan kadın figürü ve Resim 9 ‘da yer alan bağdaş kurmuş bir biçimde oturan kadın figüründe de stilize bitki formları ile birlikte yer verilmiştir (Resim 8 ve Resim 9).

Figure 8. “Ud çalan figür altı köşeli yıldız çini ve diğer parçalar”.Minai Konya2. Kılıçaslan köşkü. Berlin İslam sanatları Müzesi

Figure 9. Bağdaş kurarak oturan kadın figürü Altı köşeli yıldızlı çini ve stilize bitkisel bezemeler. Konya 2. Kılıçaslan Köşkü. İstanbul Türk İslam eserleri Müzesi [6].

2. Kılıçaslan Köşkü’nde yer alan ikili kadın figürünün ortasında yer alan geleneksel bitkisel lale figüründe kadınlar günlük hayatın içerisinde adeta konuşurcasına resmedilmiştir (Resim 10). Küçük sarayda yer alan yine ikili kadın figürünün gerek kıyafetlerinde gerekse geometrik olduğu düşünülen çinilerin içerisinde stilize bitki motiflerine yer verilir (Resim 11).

Figure 10. “Oturan simetrik iki figür”, Sekiz köşeli minaiyıldız çini, Konya 2. Kılınçaslan Köşkü. “Berlin İslam Sanatları Müzesi (Foto. G.Öney)

Figure 11. “Lüster ve sır içi boyama tekniğiyle yapılmış ikili figür”. Kubad Abad, Küçük Saray. Konya Karatay Müzesi [6]

Osmanlı sanatında Hatice Turhan Sultan tarafından yaptırılan Hünkâr Kasrı'nı da yine Türk kültüründeki diğer örneklerde olduğu gibi yapılara adını veren kadının doğayla anıldığı ve bu eserleri duvarlarında geleneksel, renkli ve zarif bitkisel motiflerin varlığı görülmektedir (Resim 12).

Figure 12. IV. Mehmet'in annesi, Osmanlı sarayının alp kadınlarından Hatice Turhan Sultan'ın yaptırdığı Hünkar Kasrı.

1.2. Figüratif Seramiklerde Kadın ve Doğa

Seramik, çağlar boyu süren serüveninde çeşitli yöntemler kullanılarak şekillendirilen sırlı veya sırsız, organik olmayan malzeme bileşimlerinin belirli bir teknolojiye göre fırınlanması olarak tanımlanmaktadır [7]. Kap ve kacakların üretilmesi ile gündelik hayatın gereksinimlerine cevap bulan bu malzeme süreç içerisinde bir ifade biçimi olarak sanatsal anlamda da yerini almıştır. Malzemesinin kaynağını doğadan alan yönü ile her türlü sanatsal çalışmalara elverişli bir yapıya sahip olan seramik, bu yönü ile figüratif anlayışın ilerlemesinde de oldukça etkin olmuştur [3].

Uğur'un ifadesiyle sanatın konusunu oluşturan, tasvir edilen bir gerçeği veya hayal gücünü ortaya koyan figür kavramı, insanoğlunun varoluşundan bu yana sanatın pek çok alanında ve seramik sanatında karşımıza çıkar [8]. Bu kapsamda Cumhuriyet'in ilk yılları değerlendirildiğinde, pek çok Türk seramik sanatçısının yurtdışına eğitim amaçlı gönderildiği ve sanatçıların karşılaştıkları sanat akımlarını ülkemize taşıyarak bu sanatının gelişimine katkı sundukları bilinmektedir. Özellikle İsmail Hakkı Oygur ve Hakkı İzzet ülkemize döndüklerinde seramik sanatının dekoratif ve geleneksel yaklaşımlarına farklı bir boyut getirerek özgün bir anlayışla seramik malzeme ile heykel ve panolar yapan dönemin öncü sanatçılarından başında gelmektedir [9].

Eski Türklerin doğada göçebe bir yaşayış tarzını ve natüralist inançları benimsemelerinin Türk kültür ve sanatının yapı taşlarını oluşturduğu söylenebilir. Tüm yönleri ile içinde barındırdığı sembollerden dolayı doğaya benzerliği ile ön plana çıkan kadın ögesi, sanatın ve seramik sanat tarihinin her döneminde ele alınan önemli bir figür olarak karşımıza çıkar. Aynı zamanda ait olduğu dönemin toplum yapısının sosyal, kültürel ve ekonomik değişimlerine göre gelişim gösteren bu sanat araştırıldığında, günümüz kültürüne üretildiği dönem ve uygulanan teknikler açısından da önemli tarihi belgeler sunmaktadır [8].

Böylelikle Türk sanat tarihinin her döneminde sevilerek kullanılan ve seramik sanatının son derece zengin anlatımları ile karşımıza çıkan kadın ve doğa çıkışlı figüratif seramikler, yerli ve yabancı sanatçıların düşsel bir yaklaşımla kendilerini ifade ediş biçimlerinin de önemli bir yansıması olmuştur. Türk Kültürünün başlangıç

noktasını oluşturan Orta Asya ve coğrafyası figüratif bağlamda kadın doğa konusundaki çalışmaların sanatsal bağlamda karşımıza ilk kez çıktığı önemli bir merkezdir. Bu merkezde farklı Türk topluluklarının ve doğa inançlarının Türk sanatının gelişimini ve değişimini belirlemede etkin bir rol oynadığı görülmektedir. Bu kapsamda Türk kültür ve sanatında figüratif açıdan da değerlendirebileceğimiz karşımıza çıkan ilk örneklerden en önemlisini oluşturan Pazırık kurganında ortaya çıkan Pazırık halısında yer verilen figürlerin önemli verilerinden biri olduğu kabul görmektedir. Resim 1’de yer alan keçe malzeme ile duvara asılmak adına yapılan bu halının merkezinde at binicisi ile birlikte tahtta elinde bitki veya ağaç dalı taşıdığı düşünülen bir tanrıça figürü yer almaktadır. Hatta bu belge bir nevi Türk Kültüründeki hayat ağacı inancının da kadın ve doğa konusu ile özdeşleştirilmesini destekler niteliktedir. Resim 2’de ise Sibirya’da ele geçirilen altın kemer tokasında yine kadın ve doğa konusuna bu kez bir ağaç dibinde kadın ve sevgilisi olan süvariye yer verilmiştir [4].

Uygur Sanatına ait önemli bulgulardan olan ve Hoço’da rastlanan dini kökenli minyatür de resmin içeriği Budizm’in izlerini taşımaktadır (Resim3). Kadın figürünün elinde taşıdığı nar figürü ile nar bitkisinin sembolize ettiği üreme, yeniden varoluş türü sembollerin kadın doğası ile özdeşleştirilmiş olmasından dolayı resmin kadın ve doğa konusuna figüratif anlamda önemli bir örnek teşkil ettiği görülür [5].

Füreyya Koral, duvara asılan ağaçları, baykuşları, çeşitli doğaya dair stilize figürleri ve evlerin içinde yer verdiği insanları kendine has üslubu ile yorumlayan Çağdaş Türk Seramik sanatının ilk kadın figüratif seramik sanatçılarından. Sanatçı, eserlerindeki plastik ifade gücünü Türk Kültür ve mimarisinden beslenen geleneksellikten alır. Bunun yanı sıra felsefe ve çevre eğitiminin de Koral’ın eserlerine katkısı büyüktür. Osmanlı dönemine dayanan köklerinden Cumhuriyet devrimleri sonucu gerçekleşen yenilik ve değişimleri kendinde yaşayan sanatçının eserlerinde, insana dair bu değişimin yarattığı yaşama sevincinin verdiği ışıklılığın devinimi görülür [9]. Yaşamını bütünleştirdiği seramiklerdeki insan figürlerinin yanı sıra Resim 13’ten Resim 14’e kadar örneklerine yer verilen baykuşlu tabak ile dokulu ağaçların olduğu tabak içerisinde yer alan

ağaç figürü Koral’ın doğadan esinlendiği düş dünyasının izlerini taşır (Resim 13-14).

Figure 13. Koral, “Baykuşlu Tabak”, 1970, 29 cm

Figure 14. Koral, “Ağaçlı Tabak”, 1985, 28 cm, (Erdoğan Bakla arşiv)

Çok yönlü sanatı ve kişiliği ile tanınan Bedri Rahmi Eyüpoğlu, yurtdışında bulunduğu sürede “Van Gogh, Gauguin, Braque, Matisse ve Chagall” gibi ustaların eserlerine ilgi duymuş ve klasik üslubun kalıplarını reddetmiştir. Sanatçı, her ne kadar eserlerinin çıkış noktasında Batı’nın sanatından etkilenmiş olsa da, babasının görevinden dolayı farklı yörelerde geçen çocukluk yıllarında yaptığı seyahatlere, karşılaştığı insanların belleğinde yarattığı izlenimlere yapıtlarında her zaman yer vermiştir. Böylelikle ortaya çıkardığı eserlerle her iki kültür arasında bir nevi bir sentez oluşturmuştur [10]. Eserlerinde Türk kültürü ve mitolojisine yer veren Eyüpoğlu, şair ve ressam olmasının yanı sıra seramik sanatı, mozaikler, gravür ve yazmacılık gibi sanatın pek çok alanında da eserler üretmiştir. Çalışmalarının konularını daha çok halk anlatılarından, geleneksel motiflerden seçen sanatçı şair kimliğinin ona kattığı zengin, kendine özgü üslubunun etkisi ile sanatın her

alanında her daim ön plana çıkmıştır. Kadını doğa içerisinde ve doğaya has özellikleriyle özdeşleştiren sanatçının kendine özgü bir düşsellikle ele aldığı eserleri bir yandan Mari Gerekmezyan'la yaşadığı aşkın hatıralarını taşır. Korkmaz'ı ifadesiyle Eyüpoğlu, seramik tabaklarında “Melengeç” adlı kadın figürlerine, nar, karpuz ve balık figürleri ile bir arada yer verir. Sanatçının adeta Bereket metaforu olarak gerek bir kadını gerekse kendisinin üretkenliğini simgeleyen bu çalışmaları aynı zamanda Türk kültürü ve halk sanatından derin izler taşır [10]. Resim 15’de ki “Narlı Kadın”, Resim 16’da ki “Balıklı Kadın” ve Resim 17’de ki “Narlı ve Karpuzlu Kadınlı” örneklerde de görüleceği üzere sanatçının kadın ve doğa içerikli kadın bedenini Anadolu kültüründe bereketle sembolize edilen nar, balık ve karpuz ile seramik tabakların üzerine güçlü bir düşsellikle resmettiği görülür (Resim 15,16, 17).

Figure 15. : Bedri Rahmi Eyüpoğlu, “Narlı Kadın Seramik Tabak”, 1975
<http://rahmiejuboglu.com/Koral>, “Ağaçlı Tabak”, 1985, 28 cm,

Figure 16. Eyüpoğlu, “Balıklı Kadın”, 1975
<http://rahmiejuboglu.com/>

Figure 17. Eyüpoğlu, “Seramik Narlı ve kadınlı tabak”, 1975
<https://www.tarihnotlari.com>

Seramik ve kâğıt yüzeyler üzerine linol baskı çalışmaları da bulunan Emel Şölenay, çalışmalarında doğa içerikli imgelere yer vermektedir. Redüksiyon lüsterli sırları kullandığı seramiklerinde neredeyse doğanın tüm unsurlarını kullanan sanatçı, figürlerini bazen seramik formlar şeklinde bazen kadın ve hayvan figürlü kompozisyonlarla bazen de tekli olarak sergiler. Sanatçı, yapıtlarında çalışmalarının özünü oluşturan doğayı, kimi kez birimlerin tekrarını oluşturan düzenlemeler şeklinde sunarken kimi kez de geometrik formları bir araya getirerek ele alır. Resim 18’de “Baykuşlu Kadın” adlı çalışmasında Şölenay’ın, başının üzerinde baykuş taşır biçimde yer alan kadın figürlü eserine yer verilmiştir (Resim 18). Resim 19’da Şölenay’ın kadın ve doğa içerikli seramik tasarımından da anlaşılacağı gibi asma dallarının içerisinde kuş ve kadın figürü birlikte işlenmiştir (Resim 19). Resim 20’de yer verilen “Tavus Kuşu” duvar panosunda ise sanatçının da ifade ettiği gibi seramik çalışmasının üzerine kullandığı lüster tekniği ile adeta doğanın ışıltısı tavus kuşuna yansıtılmış ve bu yolla kuşların özgürlüğüne dikkat çekilmek istenmiştir (Resim 20) (<http://www.dartgaleri.com.tr/sanatci/emel-solenay/>).

Resim 18. Emel Şölenay, "Baykuşlu Kadın", 2011, Redüksiyonlu lüsterli Sır, 20x19x12 cm. <https://csmuze.anadolu.edu.tr/eser/%C5%9F%C3%B6lenay-emel>

Figure 19. Şölenay, Seramik Tasarım <https://www.pinterest.it/pin/196891814934181563/>

Figure 20. Şölenay, Tavus Kuşu Duvar Panosu, 2011, 50x50x2 cm

2. SONUÇ

Üretici ve kendini yenileyen yönü ile doğanın insan zihninde yarattığı benzerliğe bağlı olarak kadın ile birlikte anılması onu her daim sanatın

önemli bir çıkış noktası haline getirmiştir. Türk kültüründe sanatsal anlamda kadın ve doğa konusunun figüratif eserlerle karşımıza çıkmasında inanışların, geleneğin ve ikonografik anlatımların etkin olduğu söylenebilir. Bununla birlikte Türklerin Orta Asya'dan günümüze doğayı merkezlerine alan yaşam tarzı, kadına ve doğaya verdikleri değer her iki unsurun birlikte anılmasında ve konunun zenginleşmesinde son derece önemlidir.

Göçebeliğin getirdiği doğaya dair güçlü gözlemleri sayesinde Türkler kadın ve doğa arasında kurdukları benzerlikleri geçmişten günümüze gelenekler yoluyla mitlerde ve halk inanışlarında yaşatmışlardır. Böylelikle tarihsel süreç içerisinde farklı coğrafyalarda boy gösteren Türkler doğa inanışları ve doğayı seven yaşam tarzlarını buldukları coğrafyalardaki sanat eserlerine yansıtmışlardır. Seramiğin kimyası gereği özünü doğadan alan yönü ve şekillendirmede rahat bir malzeme oluşu onun figüratif uygulamaların da yapıldığı bir sanat dalı haline getirmiştir. Dolayısıyla tarihsel sürece bağlı olarak mitlerden, buldukları dönemin geleneklerinden ve sanat tarihinin kadim yapıtlarından esinlenen sanatçılar, kendi düş gücünün etkisi ile kadın ve doğa konulu figüratif eserler üretmişlerdir.

Sonuç olarak Türklerin buldukları her coğrafyada ve tarihin her döneminde kadınla doğayı ele alan eşsiz mirası ile dolu olan Türk sanatı, sahip olduğu zenginlikle sanat tarihi araştırmalarına farklı boyutlar katarken sanatçıların düşsel bakış açıları ile üretecekleri eserler için de yeni olanaklar sunmaktadır.

KAYNAKLAR

- [1] Kuyucuoğlu İ, Batı'da Din Sosyolojisi Teori ve Yöntem Analizleri, Eskiye Yayınları, 2004.
- [2] Kuşçan, Ö. A, Lilith'den Malala'ya Kadının Adı Var, İstanbul, Türkiye, Puslu Yayınları, 2015.
- [3] Kaytan, E. Modern Sanatta Figüratif Seramik Heykeller, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Seramik Anasanat Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2009.
- [4] Uludağ, FM, Türk Mitolojisinde Hayat Ağacı (Kayın ağacının) Çağdaş Seramik Sanatında

Figüratif Yorumu, Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2017.

- [5] Çağlıtütüncigil, E, Türk Süsleme Sanatında Nar: “Form, Kö-ken ve İkonografik Anlamı”, Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi, 2013.
- [6] Arık R, Anadolu Türk devri Çini ve Seramik Sanatı, İstanbul, Türkiye, 2007, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları
- [7] Arcasoy, A, Seramik Teknolojisi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, İstanbul, Türkiye, 1983.
- [8] Uğur, B, Çağdaş Türk Seramik Sanatındaki Figüratif Eğilimlerin Plastik Açıdan İncelenmesi, İnönü Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- [9] Meriç, F, Çağdaş Türk Seramik Sanatında Figür ve Kişisel Öneriler, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Seramik ve Cam Dalı Yüksek Lisans Tezi, 1994.
- [10] Korkmaz, T, Ymenicioğlu, E, Bedri Rahmi Eyüpoğlu ve Resim Yüzeyi Olarak Seramik Malzeme, Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi, 2019.